

SKUPŠTINA CRNE GORE

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/14-12

Podgorica, 26. mart 2014. godine

**PLAN AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
ZA 2014. GODINU**

Podgorica, 26. mart 2014. godine

Odbor za ljudska prava i slobode i u 2014. godini nastaviće sa aktivnostima utvrdjenim Planom aktivnosti za 2014. godinu, posvećenim nastavku aktivnosti u procesu pristupanja Evropskoj uniji i ispunjenju obaveza utvrdjenih Rezolucijom Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine, Izvještajem Evropske komisije o napretku Crne Gore iz oktobra 2013. godine, kao i onim u funkciji ukidanja monitoringa PSSE uvedenog Crnoj Gori juna 2012. godine Rezolucijom 1890, naročito kroz realizaciju obaveza iz akcionih planova Vlade za poglavlja 23 i 24 u funkciji izgradnje efikasnih institucija i društva vladavine prava, kao preduslova za dalji demokratski razvoj države Crne Gore.

Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2014. godinu nastaviće se aktivnosti sačinjene na osnovu:

- **Rezolucije Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine,**

- **Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore iz oktobra 2013. godine,**

- **Rezolucije 1890 (2012) PSSE,**

-**Programa rada Vlade Crne Gore za 2014. godinu,**

-**aktivnosti Skupštine Crne Gore i**

- **jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2013. g.**

****

POLAZEĆI OD:

1. Rezolucije Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine:

„Po riječima Čarlsa Tanoka (Charles Tannock) za izvještaj o Crnoj Gori najavljen je brz nastavak pregovora sa Crnom Gorom

Poslanici Evropskog parlamenta su podržali brzi napredak pregovora sa Podgoricom, pod uslovom da reforme budu održive. Međutim, veoma su zabrinuti zbog zastrašivanja, napada i prijetnji novinarima i pozivaju na veće napore u cilju sprečavanja korupcije i organizovanog kriminala.

Izjavitelj za Crnu Goru Čarls Tanok (Charles Tannock) istakao je: **“Smatram ovo glasanje, na kojem je većina poslanika podržala moj izvještaj o napretku Crne Gore, ukazivanjem povjerenja ovoj zemlji. Bez obzira na to što ključni izazovi i dalje postoje, moramo nastaviti saradnju sa crnogorskim partnerima kako bi obezbijedili da zemlja održi impresivan stepen napretka i sprovede reforme neophodne za evropsku integraciju jer to zaslužuje”.**

Rezolucija o Crnoj Gori usvojena je sa 474 glasa za, 42 protiv i 34 uzdržana glasa.

Što se tiče Crne Gore, Međuvladina konferencija, održana u decembru 2013.g označila je prekretnicu u pregovorima o pristupanju, otvaranjem poglavlja u vezi sa vladavinom prava, 23. i 24. To je, takođe, rezultat intenzivnog rada Crne Gore u vezi sa izradom detaljnih akcionih planova koje je Vlada usvojila tokom ljeta.

Sada očekujemo da se akcioni planovi implementiraju u skladu sa utvrđenim rokovima, tako da građani Crne Gore imaju koristi.

Poštovanje vladavine prava predstavlja preduslov za pristupanje Evropskoj uniji. No, to je takođe- što je još važnije - u interesu Crne Gore i njenih građana.

Sprovođenje mnogih mjera predviđenih akcionim planovima je u toku. Međutim, bez daljeg odlaganja neophodno je završiti reviziju zakonodavnog okvira o političkim partijama i finansiranju izborne kampanje.

Pododbor za pravdu i unutrašnje poslove održao je 5. februara sastanak u Podgorici u cilju razmatranja izvještaja o sprovođenju akcionih planova, koje su izradili organi vlasti u Crnoj Gori. Izvještaj je dostupan javnosti u cilju pribavljanja mišljenja civilnog društva i medija.

Nedavni napadi na novinare su neprihvatljivi. Kažnjavanje počinioca predstavlja najbolje sredstvo za sprječavanje takvih zločina u budućnosti.

Napredak u okviru poglavlja 23 i 24 odrediće tempo pregovaračkog procesa u cjelini. Osim toga, imamo velika očekivanja da će rad u vezi sa oba poglavlja imati pozitivan uticaj na situaciju na terenu.

Sada, svi relevantni akteri treba da doprinesu postizanju rezultata u ovoj oblasti. To zahtijeva jaku političku volju i posvećenost rukovodstva Crne Gore. Ovom prilikom vas uvjeravam da ćemo sa organima vlasti nastaviti da pažljivo nadgledamo napredak.

U cilju postizanja navedenog napretka neophodno je da Crna Gora bude istrajna. To je jedini način da se postigne napredak na putu ka članstvu u Evropskoj uniji.

Sastanak zajedničkog Parlamentarnog odbora Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje u martu predstavljaje dobru priliku za podsjećanje.

Takođe, ostvareni rezultati predstavljaju više od sprovođenja reformi. Predstavljaju promjenu načina razmišljanja, promjenu odnosa između države i građana, na taj način da država služi građanima, da lideri rade prvenstveno u interesu

cijele zemlje i njenih građana, da se napad na novinare smatra napadom na vrlo značajan stub demokratije."

2. IZVJEŠTAJA EVROPSKE KOMISIJE O NAPRETKU CRNE GORE ZA 2013. GODINU /oktobar/

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda

Kapacitet kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda ostaje ograničen, iako je zaposleno dodatno osoblje. Sproveden je određeni broj aktivnosti i seminara za podizanje svijesti, kompletirani su izvještaji o zlostavljanju djece putem interneta, o uslovima u zatvoru i zaštiti od diskriminacije. Kapacitet za praćenje u oblasti mučenja i zlostavljanja i učešće kancelarije u dovođenju slučajeva diskriminacije pred sud treba značajno da se poboljšaju. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda i dalje prezentuje nedostatke u vezi sa nezavisnošću kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. (str.10 Izvještaja)

Ljudska prava i zaštita manjina

Crna Gora se dalje uskladila sa normama i najboljom praksom koja proističe iz međunarodnih konvencija u ovoj oblasti tokom pregovaračkog procesa. Ostaje da se, u cilju usklađivanja s pravnom tekovinom, izmijeni i dopuni zakon kojim se zabranjuje diskriminacija. I dalje postoje nedostaci u sprovođenju prava, naročito u oblasti diskriminacije ranjivih grupa, prvenstveno od strane pravosudnih organa. Administrativni kapaciteti i finansijska sredstva za sprovođenje odgovarajućih politika u ovoj oblasti još uvijek su ograničeni.

Borba protiv zlostavljanja zahtijeva pojačanu pažnju od strane državnih organa; uslove u zatvorima je neophodno uskladiti s međunarodnim standardima u ovoj oblasti. Uprkos skorašnjim presudama i istragama slučajeva nasilja nad medijima, niz starih i skorašnjih slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, uključujući i napade na imovinu medija, moraju biti riješeni intenziviranjem istraga i krivičnog gonjenja. Skorašnji porast broja slučajeva predstavlja razlog za zabrinutost. Napori da se privatizuje štampani medij u državnom vlasništvu bili su neuspješni. Određeni napredak je ostvaren uvođenjem samoregulišućeg modela finansiranja medija. Potrebno je nastaviti promociju stručnih i etičkih standarda.

Nastavljena je konsolidacija pravnog i političkog okvira na polju ekonomskih i socijalnih prava. Njih je potrebno približiti međunarodnim i standardima EU u ovoj oblasti, a kapacitete državnih organa ojačati, naročito na polju pravde.

Predsjedavanje Crne Gore Dekadi Roma za period 2013-2014. predstavlja važnu priliku da se ojača njena posvećenost poboljšanju situacije Roma, Aškalija i Egipćana (RAE), ne samo u Crnoj Gori, već i na regionalnom nivou. Ove grupe se suočavaju sa diskriminacijom u svakodnevnom životu, naročito u pogledu ekonomskih i socijalnih prava.

Nasilje nad ženama, naročito Romkinjama i nasilje u porodici i dalje se nastavljaju. Usvajanje strategije o pravima lezbejki, homoseksualaca, biseksualaca, transrodnih osoba i interseksualaca (LGBTI) i presude u slučajevima napada na pojedince koji pripadaju LGBTI zajednici pozitivni su primjeri posvećenosti državnih organa u ovoj oblasti. Ipak, nasilje i govor mržnje nad pojedincima koji pripadaju LGBTI zajednici se nastavljaju i pojačani su od Parade ponosa koja je održana u julu 2013. u Budvi i na kojoj je pokazan visok stepen homofobije u zemlji kojom državni organi treba da se pozabave. Napadi se rijetko prijavljuju; krivična djela moraju biti pravilno procesuirana, a kazne pooštrene. Aktivisti su i dalje izloženi diskriminaciji.

Za detaljnu analizu razvoja u oblasti ljudskih prava i zaštite manjina, vidjeti *Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava*.

Za razvoj u oblasti sindikalnih prava, nediskriminacije i jednakih šansi, *vidjeti takođe Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje. (str.11 i 12 Izvještaja)*

Poglavlje 23: Pravosuđe i temeljna prava

Juna 2013, Vlada je usvojila akcioni plan za Poglavlje 23, sa fokusom na preporukama datim u izvještaju o analitičkom pregledu (*skriningu*) i predstavlja mjerilo za otvaranje pregovora u ovom poglavlju. Akcionim planom su obuhvaćene oblasti reforme pravosuđa, borbe protiv korupcije i temeljna prava. Pripremljen je u bliskoj konsultaciji sa Evropskom komisijom, relevantnim akterima, civilnim društvom i međunarodnim organizacijama.

Temeljna prava

Generalno, Crna Gora je poboljšala stanje u pogledu **međunarodnih ljudskih prava**. Postala je članica Savjeta za ljudska prava UN u januaru. Bila je predmet pregleda u sklopu drugog ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda stanja ljudskih prava u januaru, tokom kojeg je primila 124 preporuke od kojih je prihvatila 109, a 15 uzela u razmatranje. Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja je ratifikovana u martu 2013. Ustav (član 20) tek treba da se uskladi sa članom 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima (ECHR), u vezi sa garancijom prava na djelotvorni pravni lijek pred nacionalnim organima u slučaju kršenja prava iz Konvencije. Proces ratifikacije Konvencije o smanjenju broja lica bez državljanstva je i dalje u toku. Implementacija standarda u oblasti međunarodnih ljudskih prava treba da se nastavi; nacionalno zakonodavstvo treba dodatno uskladiti.

Crna Gora je nastavila da saraduje sa **Evropskim sudom za ljudska prava** (ECtHR), uključujući osiguravanje usklađenosti nacionalnih sudova sa praksom Suda. Novi kursevi za obuku sudija i tužilaca su održani. Sud je izrekao presude u šest predstavki, našavši da je Crna Gora prekršila prava zagarantovana ECHR-om, od kojih se većina odnosi na pravo na fer suđenje i djelotvorni pravni lijek. Ukupno 192 nove predstave su predate Sudu od septembra 2012, čime se broj neriješenih predstavki popeo na 889.

U pogledu **unapređenja i ostvarivanja ljudskih prava**, institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda (Ombudsman) je uposlila dodatni kadar, dok je budžet Ombudsmana za 2013. smanjen.

Parlamentarni Odbor za ljudska prava i slobode podržao je Ombudsmanove izvještaje o zlostavljanju djece putem interneta; stanju u zatvorima i zaštiti od diskriminacije – kao i Ombudsmanov opšti izvještaj za 2012. Saradnja Odbora sa Ombudsmanom i civilnim društvom nastavlja da bude dobra.

Nakon formiranja nove Vlade u decembru, novo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je formirano, nezavisno od Ministarstva pravde. Kapacitet ministarstva, kao i Ombudsmana, treba i dalje da se ojača. Nedostaci po pitanju zaštite ljudskih prava od strane sudskih i izvršnih organa su i dalje prisutni, naročito u pogledu ranjivih grupa.

U oblasti **prevencije mučenja i zlostavljanja**, Zakon o Ombudsmanu treba izmijeniti i dopuniti kako bi se definisale dužnosti koje proizilaze iz uloge te institucije kao nacionalnog mehanizma za prevenciju. U februaru, tri policijska službenika su osuđena na po sedam mjeseci zatvora za zlostavljanje pritvorenika 2008; ipak, slučaj je poništen od strane Višeg suda u Podgorici u junu iz procesnih razloga i vraćen na ponovno suđenje. Procesuiranje takvih slučajeva je i dalje sporo i nekažnjivost predstavlja razlog za zabrinutost, naročito u slučajevima kada su umiješani organi za sprovođenje zakona. Tretman osuđenika i pritvorenika treba da se uskladi sa međunarodnim standardima.

Pravni i politički okvir kojim se reguliše **zatvorski** sistem je unaprijeđen. Smještajni kapaciteti su prošireni. Specijalna pritvorska jedinica za maloljetnike i žene je uspostavljena. Objekti su sagrađeni kako bi se zatvorenima omogućilo da rade u zatvorskim prostorijama. Dodatni napori su potrebni kako bi se pojačala upotreba alternativnih sankcija, te organizovale aktivnosti kojima se doprinosi socijalizaciji i rehabilitaciji pritvorenika. Novi zakon o pomilovanju, donesen u julu, doprinio je smanjenju prenatrpanosti zatvora; ipak, kod usvajanja ovog Zakona, nedostajala je prethodna analiza rizika i procjena uticaja.

Sloboda izražavanja nastavlja da bude obezbijeđena, tj. sa nedavnim otpočinjanjem ozbiljnijih istraga slučajeva nasilja protiv novinara i izricanjem presuda u nekim slučajevima.

Dvijema pravosnažnim presudama, pojedinci su proglašeni krivim za nasilje protiv dva reportera, u jednom slučaju, i za ugrožavanje bezbjednosti novinara, u drugom. U januaru, bivši policijski službenik je kažnjen novčanom kaznom od strane osnovnog suda zbog prijetnji i ugrožavanja bezbjednosti novinara; drugi policijski službenik je optužen za ugrožavanje bezbjednosti novinara istražitelja. Sudovi u Crnoj Gori se generalno pridržavaju prakse Evropskog suda za ljudska prava; obuke po njegovim standardima – koje sprovodi Centar za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija – su nastavljene. Ipak, umiješanost pripadnika policije, naročito policijskih službenika, u slučajeve zastrašivanja i napada na novinare ostaje ozbiljan razlog za zabrinutost, kao i nedavni porast broja činova nasilja protiv novinara. Svi stari i nedavni slučajevi prijetnji i nasilja moraju se temeljno istražiti i procesuirati.

Napori na privatizaciji državnog štampanog medija bili su neuspješni. Ostaje zabrinutost da država krši Zakon o medijima, kojim se zabranjuje državi da osniva štampane medije. Zabrinutost se nastavlja i u vezi sa mogućom državnom pomoći i finansiranjem oglašavanja izdvojenim za štampane medije 2012, što nije bilo u skladu sa pravilima o javnoj nabavci i moglo je ugroziti konkurentnost na tržištu medija. Neki vodeći mediji nijesu uspostavili nikakvu samoregulaciju. Promocija i realizacija profesionalnih i etičkih standarda ostaju izazov za veći dio medija.

Crna Gora nastavlja da se pridržava **slobode okupljanja i udruživanja**.

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti nastavlja da bude zagaranтована i da se sprovodi; ipak, tenzije postoje između Srpske pravoslavne crkve i Crnogorske pravoslavne crkve, naročito po pitanju imovine. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica iz 1977. se i dalje primjenjuje, dok se donošenje novog očekuje.

Po pitanju **prava žena i rodne ravnopravnosti**, u martu, Parlament je ratifikovao Konvenciju Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja. Prvo sklonište za žene i djecu žrtve porodičnog nasilja je otvoreno u Podgorici u decembru i vodi ga lokalna NVO, uz inicijalnu podršku od strane Vlade. Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017. i implementacioni program za 2013-2014. su doneseni od strane Vlade u januaru i imaju za cilj eliminisanje rodne diskriminacije na tržištu rada i osiguravanje bolje zaštite od nasilja u porodici. Dok je formalni zahtjev da žene čine najmanje 30% kandidata na izbornim listama ispunjen, žene ostaju i dalje nedovoljno zastupljene u parlamentu i na upravljačkim pozicijama. Napori su neophodni kako bi se osigurala rodna ravnopravnost na tržištu rada.

Dječija prava su ojačana ratifikacijom Fakultativnog protokola o komunikacijskim procedurama uz Konvenciju o pravima djeteta, kao i uvođenjem u Krivični zakonik odredbi o sankcionisanju seksualnog zlostavljanja, trgovine ljudima i prisilnog braka među djecom. Novi Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti je donesen u maju, dok je prpratna strategija uslijedila u julu; novi nacionalni akcioni plan za djecu takođe usvojen u julu. Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete su pokrenuli prvu nacionalnu bazu podataka za zaštitu djece, sa ciljem obezbjeđivanja pouzdanih podataka o situaciji i potrebama djece.

Situacija **socijalno ugroženih i/ili lica sa invaliditetom** se nije poboljšala. Izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora, koji je donesen u julu, predviđene su neke mjere za unapređenje pristupa objektima za lica smanjene pokretljivosti. Ipak, sveukupni pristup objektima, uključujući obrazovne i medicinske ustanove, ostaje razlog za zabrinutost. Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom sadrži niz nedostataka i treba da bude izmijenjen i dopunjen. Finansijska podrška koja se uplaćuje poslodavcima za zapošljavanje lica sa invaliditetom nije dovoljno zaštićena od nenamjenske upotrebe. Mehanizmi za monitoring i sankcionisanje u ovoj oblasti su i dalje nedostadni.

U domenu **politika u oblasti borbe protiv diskriminacije**, Ombudsman nastavlja da promoviše zaštitu svih ugroženih društvenih gupa, uprkos svojim ograničenim resursima. Preostaje da se Zakon o zabrani diskriminacije izmijeni i dopuni kako bi se uskladio sa pravnom tekovinom EU. Vlada je usvojila Strategiju za unapređenje kvaliteta života **lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih lica (LGBTI)** za period 2013-2018. Vlasti su u potpunosti podržale prvu paradu ponosa koja je održana u Budvi u julu. Ipak, napadi na učesnike su pokazali visok nivo homofobije u zemlji kojim se treba pozabaviti. Policija je optužila 32 lica za nedolično i bezobzirno ponašanje tokom parade.

Radna i sindikalna prava se generalno poštuju; u julu su izmjene i dopune Zakona o reprezentativnosti sindikata usvojene, sa ciljem da se unaprijede ova prava. Bipartitni socijalni dijalog ostaje nezadovoljavajući i uloga Socijalnog savjeta je i dalje ograničena. Potpuno transparentna zastupljenost i pravo formiranja novih sindikata treba da budu osigurani. Pregovori o novom opštem kolektivnom ugovoru su u toku.

Crna Gora nastavlja da obezbjeđuje poštovanje i zaštitu **manjina** i kulturnih prava. Međuetnički odnosi u zemlji nastavljaju da budu dobri. Ipak, Fond za manjine nastavlja da djeluje sa značajnim nedostacima, naročito u pogledu dodjele sredstava i valjanog sprovođenja projekata. U pogledu inkluzije **Roma**, Aškalija i Egipćana, Akcioni plan za 2013. za implementaciju Strategije za unapređenje statusa Roma i Egipćana u Crnoj Gori je donesen od strane Vlade u januaru. Nakon požara u kampu Konik jula prošle godine, Vlada je odgovorila efikasno i obezbijedila neophodnu pomoć u saradnji sa međunarodnim akterima. Svih 800 lica koji su izgubili svoje domove su preseljeni u privremene mobilne kontejnere i povezani na elektrodistributivnu mrežu; zabrinutost se nastavlja u pogledu slabog snabdijevanja vodom u kampu. Ugrožene grupe, uključujući Rome, obuhvaćene su Zakonom o socijalnom stanovanju koji je donesen u parlamentu u julu, čime se zahtijeva od relevantnih lokalnih i nacionalnih organa da brzo preuzmu svoje odgovornosti. Akcioni planovi za integraciju Roma u opštinama Bijelo Polje, Berane i Ulcinj su finalizovani i usvojeni u lokalnim skupštinama.

Diskriminacija ostaje rasprostranjena kod pristupa zapošljavanju i socijalnoj i zdravstvenoj njezi. Na osnovu sadašnjeg izbornog zakona, Romi su nedovoljno zastupljeni na političkom nivou. Mjere su preduzete da se olakša pristup obrazovanju i zapošljavanju, ali stopa onih koji odustaju od školovanja i stopa nezaposlenosti među Romima ostaju visoke, naročito kada su u pitanju žene.

Od decembra 2012, nije bilo radnih sastanaka Koordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja **interno raseljenih lica**. Nekih 58% pripadnika ove grupe su se prijavili za stalni ili privremeni boravak, od čega je 37% steklo trajno boravište od maja mjeseca. Ozbiljne prepreke za dobijanje statusa se nastavljaju, uključujući probleme sa naknadnim upisom u knjige rođenih; troškovima pribavljanja dokumenata; situacijom ekstremno ugroženih lica; konfuzijom usljed pravnih odredbi o broju godina za različite kategorije boravišta koje su potrebne za sticanje crnogorskog državljanstva. Privremena uredba o pristupu socijalnim i ekonomskim pravima raseljenih lica je izmijenjena i dopunjena, i njeno važenje produženo do juna 2014.

U pogledu **zaštite ličnih podataka**, treba pojačati napore kako bi se osigurala odgovarajuća implementacija relevantne legislative. Septembra 2013, Ministarstvo unutrašnjih poslova je raskinulo kontroverzni sporazum sa jednom privatnom telekomunikacionom kompanijom,

nakon presude kojom je utvrđeno da se sporazumom krši legislativa u oblasti zaštite podataka. Pravi balans treba da bude uspostavljen između prava na slobodni pristup informacijama i pravila o zaštiti ličnih podataka.

Zaključak

Generalno, Crna Gora je postigla određeni napredak u oblasti pravosuđa i temeljnih prava. Transparentnost rada sudova je poboljšana i broj neriješenih sudskih predmeta se smanjio. Preduzeti su dalji koraci u cilju racionalizacije sudske mreže. Ustavni amandmani sa ciljem jačanja nezavisnosti pravosuđa su usvojeni. Jedinstveni sistem zapošljavanja na nivou države za sudije i tužioce i objektivni sistem napredovanja zasnovan na zaslugama tek treba da se uvedu. Treba preduzeti mjere na jačanju odgovornosti i garanciji integriteta u pravosudnom sistemu. Budžet dodijeljen za pravosuđe je nedovoljan. Izvršenje odluka u građanskim i privrednim stvarima ostaje slabo. U pogledu bavljenja ratnim zločinima na državnom nivou, Crna Gora treba da preduzme mjere da se izbori sa nekažnjivošću i da osigura da su odluke crnogorskog pravosuđa u vezi sa slučajevima ratnih zločina u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom, te da odražavaju praksu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, i u potpunosti primjenjuju domaće krivično pravo.

U oblasti borbe protiv korupcije, implementacija relevantnog zakonodavnog okvira je pokazala izvjesni broj nedostataka gdje je potrebno preduzeti dalje aktivnosti u pravcu legislative. Kapacitet nadzornih institucija koje su nadležne za kontrolisanje političkog finansiranja i konflikta interesa treba da se unaprijedi. Korupcija ostaje prisutna u mnogim oblastima i nastavlja da predstavlja ozbiljan problem. Infiltriranje organizovanih kriminalnih grupa u javni i privatni sektor treba da bude predmet bavljenja. Pojačani naponi su potrebni u pogledu razvijanja kredibilnog bilansa ostvarenih rezultata u oblasti istrage, procesuiranja i osuđujućih presuda u slučajevima korupcije, uključujući korupciju na visokom nivou. Poništavanje prvostepenih presuda u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala stvara razlog za zabrinutost. Broj pravosnažnih osuda ostaje nizak, i još uvijek nije bilo privremenog i trajnog oduzimanja imovine u slučajevima korupcije. Ozbiljno treba razmotriti razloge zašto veliki broj istraga u krivičnim djelima povezanim sa korupcijom nije rezultirao optužnicom.

Određeni napredak je ostvaren u oblasti temeljnih prava, naročito kroz prenošenje međunarodnih instrumenata u domaću legislativu. Ipak, nedostaci su prisutni kod zaštite ljudskih prava od strane pravosudnih i organa za sprovođenje zakona, naročito u pogledu ugroženih grupa, posebno Roma, lezbejki, gejeva, biseksualnih i transrodnih lica i lica sa invaliditetom. Dodatni naponi su potrebni kako bi se spriječilo i borilo protiv nasilja nad ženama, naročito Romkinjama, kao i nasilja u porodici. Raniji i nedavni slučajevi prijatni novinarima nijesu još uvijek razriješeni i naponi na njihovom procesuiranju teba da se pojačaju. Dodatni naponi su takođe potrebni kako bi se osigurala odgovarajuća implementacija legislative u oblasti zaštite podataka. (str.49- 61 Izvještaja)

Poglavlje 24: Pravda, sloboda i bezbjednost

U oblasti **migracija**, izgrađen je Centar za migrante, ali je njegovo otvaranje odloženo. Aprila mjeseca, Vlada je usvojila novi Akcioni plan za period 2013-2014. za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama. Obuka u oblasti nelegalnih migracija je nastavljena. Sporazumi o readmisiji su stupili na snagu sa zemljama Beneluksa i Slovačkom, ratifikovan je sporazum sa Moldavijom, a sporazumi sa Turskom i Srbijom su potpisani. Dodatni naponi su potrebni kako bi se osigurala potpuna usklađenost sa pravnom tekovinom EU u oblasti legalnih migracija i kako bi se podigla svijest vlasti o pitanjima mješovitih migracija, integracije migranata i zaštite ugroženih grupa u ovoj oblasti. Sporazum o povratku sa Kosovom tek treba da bude potpisan. Pripreme za usklađivanje legislative sa pravnom tekovinom EU su umjereno uznapredovale.

Zemlja se suočila sa naglim porastom broja zahtjeva za **azil** u poređenju sa prethodnim godinama (1.529 u 2012, u poređenju sa 239 u 2011). Dok većina podnosilaca zahtjeva odlaze prije kraja procedure, trenutni kapaciteti za prijem treba hitno da budu prošireni. Otvaranje novog centra za tražioce azila je dodatno odloženo, do donošenja relevantnih podzakonskih akata u parlamentu. Jednom licu je dodijeljen status izbjeglice, a supsidijarna zaštita je odobrena za četiri lica. Trenutna rješenja za prijem nalažu usklađivanje sa minimalnim standardima, naročito u pogledu zdravstvene zaštite; rizik u vezi sa izloženosti tamošnjih lica švercerima i nelegalnim aktivnostima je i dalje prisutan. Dodatna obuka je

potrebna za graničnu policiju, po pitanju principa zabrane vraćanja (*non-refoulement*) i standarda humanitarnih prava, kao i za Državnu komisiju za rješavanje po žalbama za azil, kako bi se unaprijedilo donošenje odluka na kvalitetnoj osnovi. Nedostatak prevodilaca i dalje predstavlja prepreku, kao i slaba koordinacija između službi u oblasti azila. Elektronska baza zahtjeva za azil tek treba da se uspostavi.

Pripreme za usklađivanje sa pravnom tekovinom EU su u ranoj fazi; Zakon o azilu je samo dijelom usaglašen, uključujući odredbu kojom se supsidijarna zaštita ograničava na šest mjeseci.

Nova nacionalna Strategija za **borbu protiv trgovine ljudima** za period 2012-2018. i relevantni akcioni plan za period 2012-2014. su usvojeni. Krivični zakonik je izmijenjen kako bi se unaprijedila identifikacija žrtava i obuhvatila krivična djela kao što je trgovina dijelovima ljudskog tijela. Zakonikom su takođe obuhvaćeni ropstvo i prisilni brak, kao krivična djela koja su rezultat trgovine ljudima. Sveobuhvatan, multidisciplinarni pristup orjentisan na žrtve trgovine ljudima tek treba da bude razvijen; identifikacija žrtava kao i istrage, procesuiranje i osuđujuće presude protiv trgovaca ljudima treba da budu unaprijeđene.

Generalno, organizovani kriminal nastavlja da bude ozbiljan razlog za zabrinutost u Crnoj Gori.

3. Rezolucije 1890 (2012) PSSE

Ključne preporuke iz Rezolucije 1890 (2012):

- usvajanje ustavnih amandmana u cilju depolitizacije pravosuđa;
- jačanje saradnje sa ekspertskim tijelima od posebnog značaja za SE (GRECO, MONEYVAL);
- borba protiv korupcije i organizovanog kriminala i jačanje nadzornih tijela;
- jačanje administrativnih kapaciteta i drugih sredstava neophodnih za profesionalan, efikasan i transparentan rad Parlamenta;
- obezbjedjivanje što potpunije primjene Evropske konvencije o ljudskim pravima u nacionalnim okvirima (podizanje svijesti nosilaca pravosudne vlasti o praksi Evropskog suda za ljudska prava);
- obezbjedjivanje zaštite manjinskih prava;
- obezbjedjivanje zaštite i edukacija o pravima i slobodama LGBT populacije;
- reforma pravosuđa;
- revidiranje Zakona o strancima u smislu olakšavanja dobijanja pravnog statusa i privremene ili stalne dozvole boravka za izbjeglice i interno raseljena lica koja još uvijek žive u Crnoj Gori;

-rješavanje slučajeva ljudi koji se suočavaju sa problemom ostanka bez državljanstva kada odgovarajuća identifikaciona dokumenta nisu više dostupna ili se ne mogu nabaviti za potrebe registracije;

-krivično gonjenje počinitelja nasilja protiv novinara;

-preduzimanje neophodnih mjera u cilju obezbjeđenja transparentnosti u finansiranju medija, reforme javnog radio-difuznog servisa i ispunjenja procesa privatizacije;

-primjena preporuka Evropskog komiteta za sprečavanje torture i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) i nastavak saradnje i pružanja najnovijih podataka CPT-u od strane crnogorskih vlasti.

4. Informacije o julsjoj posjeti koizvjestilaca Crnoj Gori objavljena je odlukom na sjednici Odbora za monitoring 7.novembra 2013. godine u Parizu i sadrži sledeće zaključke:

Zaključci i predložene dalje aktivnosti:

- Crna Gora pokazuje stabilnu, pro-evropsku posvećenost ispunjavanju standarda SE i zahtjeva EU kada su u pitanju vladavina prava, demokratija i ljudska prava;
- Usvajanje ustavnih amandmana u vezi sa pravosuđem ocijenjeno kao suštinski napredak. Izraženo očekivanje da će nadležni organi uskladiti zakone koji se odnose na Državno tužilaštvo, Sudski savjet i Ustavni sud, u skladu sa standardima SE, što je preduslov za povratak povjerenja građana u sudstvo.
- Pohvaljeno formiranje Radne grupe za izgradnju povjerenja građana u izborni proces i demokratske institucije;
- Pozdravljeni konstantni naponi nadležnih organa u Crnoj Gori da dalje unaprijede borbu protiv diskriminacije;
- Pozdravljeni naponi koje nadležni resori kontinuirano ulažu u pravcu integracije izbjeglica i interno raseljenih lica. Istaknuta zabrinutost zbog 5.600 interno raseljenih lica i izbjeglica koji još uvijek ne posjeduju lična dokumenta;
- Izraženo očekivanje da će Tužilaštvo brzo završiti istragu u cilju razjašnjenja afere „Snimak“;
- Skupština pozvana da preduzme sve odgovarajuće mjere i sankcije kako bi vratila povjerenje građana u izborni proces.

5. Aktivnosti CG u kontekstu postprijemnog programa saradnje tokom 2012-2013. godine

Crna Gora je 12. februara 2013. godine ratifikovala dva dodatna protokola-Dodatni protokol uz Konvenciju o ljudskim pravima i biomedicini u odnosu na biomedicinska ispitivanja (CETS 195) i Dodatni protokol uz Konvenciju o ljudskim pravima i biomedicini u odnosu na genetsko testiranje u zdravstvene svrhe (CETS 203), čime je nastavljen trend uvođenja evropskih legislativnih standarda u nacionalni pravni sistem. Prvog marta 2013. godine usvojen je Zakon o potvrđivanju Istanbulske konvencije-ratifikovana Konvencija SE o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ukupno je potpisano i ratifikovano **87 konvencija SE**.

U odnosu na **ustavnu reformu**, Skupština CG usvojila je, 31. jula 2013. godine, izmjene Ustava u oblasti pravosuđa, čime se Crna Gora približila otvaranju ključnih pregovaračkih poglavlja sa EU u oblasti vladavine prava, bezbjednosti i temeljnih sloboda. Ustavnim promjenama obezbijeđeni su uslovi za depolitizaciju pravosuđa (Vrhovni državni tužilac i sudije Ustavnog suda ubuduće će biti birani dvotrećinskom većinom u prvom krugu ili tropetinskom većinom u drugom krugu glasanja) i institucionalnu borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije. Formirana je Radna grupa za izgradnju povjerenja građana u izborni proces, sa zadatkom da predlože izmjene i dopune Zakona o biračkim spiskovima, Zakona o ličnoj karti, Zakona o registrima prebivališta i boravišta, Zakona o izboru odbornika i poslanika, Zakona o finansiranju političkih partija i Zakona o crnogorskom državljanstvu.

U cilju jačanja **vladavine prava** i efikasnosti **nacionalnog pravosudnog sistema**, kroz obezbjeđenje što većeg stepena profesionalnosti i nezavisnosti sudija i tužilaca,

Skupština Crne Gore usvojila je, 24. septembra 2013. godine, izmjene seta zakona iz oblasti pravosuđa, kojima su stvorene pretpostavke za pokretanje procedure izbora novog Vrhovnog državnog tužioca, Sudskog i Tužilačkog savjeta kao i sudija Ustavnog suda.

U toku je izmjena zakonskog okvira u oblasti finansiranja političkih partija i izrada nacrtu novog Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim će biti obuhvaćeni dosadašnji Zakon o finansiranju političkih partija (usvojen 29. jula 2011. godine; stupio na snagu januara 2012) i Zakon o finansiranju kampanje za izbor Predsjednika Crne Gore.

Predložene su i izmjene Krivičnog zakonika, u skladu sa preporukama ekspertske grupe Savjeta Evrope- GRETA, koje su uvrštene u Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, kojeg je Vlada Crne Gore utvrdila na sjednici od 18. aprila 2013. godine.

U cilju stalnog praćenja antikorupcijskih aktivnosti usvojena je Strategija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (2010-2014). Za praćenje njene implementacije nadležna je Nacionalna komisija sačinjena od predstavnika Vlade, pravosudnih organa i civilnog sektora.

Usvojen je Akcioni plan za poglavlje 23- Pravosuđe i temeljna prava, koji se odnosi na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

U skladu sa preporukama MONEYVAL-a, usvojen je, 7. marta 2012. godine, novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma. U saradnji sa Venecijanskom komisijom, izrađen je set važnih nacionalnih zakona: Zakon o tajnosti podataka, Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i Zakon o slobodnom pristupu informacijama. Potvrđena je Evropska konvencija o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja i u skladu sa tim i izrađen Nacrt zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja.

U odnosu na oblast ljudskih prava, a u cilju rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica Vlada Crne Gore je, 28. jula 2011. godine, usvojila Strategiju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II. Vremenski okvir za realizaciju Strategije je četvorogodišnji period (2011-2015). Nova Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u

Crnoj Gori 2012-2016 usvojena je aprila 2012.godine. Crna Gora je 19. juna 2013. godine preuzela od Hrvatske predsjedavanje »Dekadom inkluzije Roma«.

Crna Gora je jedna od inicijatora Beogradske regionalne inicijative i potpisnica Sarajevske deklaracije, koje imaju za cilj obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka i reintegracije ili lokalne integracije izbjeglica i raseljenih lica, čime bi se obezbijedilo trajno i održivo stambeno rješenje za oko 74.000 lica.

Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 13. septembra 2012, donijela je Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012 – 2018. godine, sa pratećim Akcionim planom.

Vlada CG je, 9. maja 2013. godine, usvojila Strategiju za unapređenje položaja kvaliteta života LGBT osoba 2013-2018, sa Akcionim planom za 2013. godinu. U toku je izrada izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o Ombudsmanu.

U saradnji sa međunarodnim organizacijama i ekspertima iz ove oblasti, izrađen je, drugi po redu, Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017. godina, koji je Vlada CG usvojila u januaru 2013, sa Programom sprovođenja 2013-2014 godine. U šest opština usvojen je Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti.

Od strateških dokumenata, Vlada Crne Gore je usvojila i Strategiju razvoja socijalne i dječije zaštite 2008-2012. godine (u toku je izrada iste za period 2013-2017. godine), Strategiju razvoja socijalne zaštite starih lica 2008-2012. godine (u toku je izrada iste za period 2013-2017. godine), Strategiju za integraciju osoba sa invaliditetom 2008-2016. godine, Strategiju za zaštitu od nasilja u porodici 2011-2015. godine, kao i Strategiju razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori, sa Akcionim planom za period 2012-2016. godine.

ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ĆE,

polazeći od prethodno navednog u ključnim dokumentima sa relevantnih međunarodnih adresa: Evropskog parlamenta i Evropske komisije, Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, kao najstarije panevropske organizacije- PSSE,

kao i rasprave (Prenijela Delegacija Skupštine Crne Gore u PSSE) vodjene na posljednjem, jesenjem zasijedanju Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope (30.septembar - 4.oktobar 2013.godine) i Preporuke 2027 (2013) o djelovanju Evropske unije i Savjeta Evrope kroz Programe u oblasti ljudskih prava, kada su poslanici Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope ocijenili da bi Evropska unija trebalo da istraži mogućnosti sinergijskog djelovanja sa Savjetom Evrope prije uspostavljanja novih struktura za ljudska prava, PSSE je istakla da zemlje članice Evropske unije treba da nastave da koriste stručnu pomoć Savjeta Evrope, potpisuju i ratifikuju konvencije Savjeta Evrope i ubrzaju proces pristupanja Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima. Parlamentarna skupština SE je istakla da su viši standardi i bolja zaštita ljudskih prava uvijek dobrodošli, ali uspostavljanje paralelnih struktura bi stvorilo duple standarde i mogućnosti, što bi, između ostalog, dovelo i do rasipanja novca. Zemlje koje su

članice obje organizacije trebale bi da djeluju na način da se smanjuje dupliranje, a maksimalno unaprijedi sinergijsko djelovanje Savjeta Evrope i Evropske unije na polju zaštite ljudskih prava.

Parlamentarna skupština Savjeta Evrope je pozvala Evropsku uniju da:

- *istraži mogućnosti sinergijskog djelovanja sa postojećim mehanizmima Savjeta Evrope u oblasti ljudskih prava, demokratije i vladavine prava, prije uspostavljanja novih struktura ili daljeg proširenja nadležnosti nedavno stvorenih organa ;*
- *nastavi da koristi stručnu pomoć relevantnih tijela Savjeta Evrope, kao što su Venecijanska komisija, Parlamentarna skupština i drugi relevantni organi Savjeta Evrope, zaduženi za pojedine oblasti;*
- *ispita modalitete saradnje sa Savjetom Evrope u promovisanju i sprovođenju konvencija Savjeta Evrope;*
- *ubrza potpisivanje i ratifikaciju Evropske konvencije o ljudskim pravima od strane pojedinih zemalja Evropske unije.*

PSSE je pozvala države članice Savjeta Evrope da olakšaju saradnju između Savjeta Evrope i Evropske unije na svim nivoima i države članice Savjeta Evrope koje su takođe članice Evropske unije da ostvare svoj uticaj u Uniji i da utiču da se smanji dupliranje i maksimalno uveća sinergijsko djelovanje između Evropske unije i Savjeta Evrope u oblasti ljudskih prava, demokratije i vladavine prava.

Takodje, s tim u vezi, prethodno, na istom –jesenjem zasijedanju PSSE 2013.g, istaknuto je da je u Rezoluciji 1953 (2013) Progres monitoring procedure (jun 2012- septembar 2013.), usvojenoj na osnovu Izvještaja Andresa Herkela, predsjednika Odbora za monitoring, PSSE uputila Preporuke zemljama koje su još uvijek predmet monitoringa i onima koje su u postmonitoring fazi i pozvala ih da ispune preostale obaveze u skladu sa standardima Savjeta Evrope, s tim što je pozdravljen napredak koji je postignut u velikom broju zemalja.

U Rezoluciji se, između ostalog, navodi da Parlamentarna Skupština SE pozdravlja napredak koji je ostvaren u značajnom broju zemalja koje su pod monitoringom, **ističući da je u Crnoj Gori od 2010. godine postignut veliki napredak u ispunjavanju preostalih obaveza prema Savjetu Evrope, naročito ratifikacijom 83 konvencija (ukupno je potpisano i ratifikovano 87 konvencija) i usvajanjem brojnih zakona i Amandmana na Ustav Crne Gore, čime se doprinosi napretku u oblasti vladavine prava, demokratije i ljudskih prava.** Što se tiče poštovanja zakonskih obaveza od strane preostale 33 članice Savjeta Evrope koje nijesu predmet monitoringa, Skupština je izrazila zabrinutost, jer određeni broj tih zemalja nije potpisao i/ili ratifikovao određene značajne konvencije Savjeta Evrope, a u pojedinim državama se dešavaju određene aktivnosti koje zabrinjavaju, a odnose se na segregaciju Roma, neadekvatan odnos prema izbjeglicama, manjinama, probleme u izvršenju presuda Evropskog suda za ljudska prava. Skupština je pozvala sve zemlje koje su u postupku monitoringa ili postmonitoringa da nastave sa ispunjavanjem preostalih obaveza preuzetih članstvom u Savjetu Evrope i **s tim u vezi PSSE je pozvala Crnu Goru da ostvari dalji napredak u pet ključnih oblasti: pravosuđe, prava manjina, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, mediji i položaj izbjeglica**

i interno raseljenih lica. PSSE će i dalje nastaviti putem procedure monitoringa da prati poštovanje dužnosti i obaveza koje su države preuzele članstvom u Savjetu Evrope, a takođe će pratiti stanje u zemljama članicama Savjeta Evrope koje nijesu formalno u postupku monitoringa ili postmonitoringa.

“Takođe u 2014. godini, na Januarskom zasijedanju PSSE vođena je rasprava i o borbi protiv rasizma i netolerancije u Evropi. Rasizam, mržnja i netolerancija su dugotrajni problemi u Evropi, a tokom poslednje decenije, uprkos tome što je u državama članicama Savjeta Evrope ojačao pravni okvir protiv zločina iz mržnje i govora mržnje, fizičkih i verbalnih izraza netolerancije protiv pojedinaca koji pripadaju određenim društvenim grupama je sve više. Zaključeno je da je neophodna borba protiv rasizma i netolerancije kroz strateški pristup koji jača pravni okvir i uključuje veće napore kako bi se osiguralo njegovo djelotvorno sprovođenje.

Istaknuto je da u Strategiji za borbu protiv rasizma i netolerancije akcenat treba da bude na sprečavanju ovih pojava, jačanju svijesti i obrazovanju ljudi o ljudskim pravima, s tim što internet i mediji treba da doprinesu širenju ideje o borbi protiv rasizma među ljudima. Strateški pristup rasizmu, mržnji i netrpeljivosti podrazumijeva uvođenje ili jačanje sveobuhvatnog pravnog okvira, kao i aktivnosti usmjerene na obezbjeđivanje njegovog djelotvornog sprovođenja. U tom smislu, Skupština je izrazila podršku Deklaraciji protiv rasizma i netolerancije iz Rima koju su potpisali ministri 17 država članica Evropske unije, u septembru 2013. godine.

Skupština je pozvala države članice Savjeta Evrope da obezbijede adekvatan pravni okvir kojim će se regulisati govor mržnje i zločin iz mržnje, kao i da obezbijede njegovu primjenu; da obezbijede da pravni okvir o govoru mržnje i zločinu iz mržnje obuhvati najširi mogući opseg motiva, uključujući pol, rasu, boju kože, nacionalnost, jezik, vjeroispovijest, invaliditet, seksualnu orijentaciju, rodni identitet; da uvedu obavezujuće smjernice za službenike u sprovođenju zakona kako bi se osiguralo da se svaki navodni govor mržnje nepristrasno, efikasno i detaljno istraži; da se realizuju obuke za nosioce pravosudnih funkcija, uključujući sudije i tužioce, u vezi sa ovom problematikom; da se ohrabre žrtve i svjedoci da prijavljuju govor mržnje; da potpišu i ratifikuju Dodatni protokol uz Konvenciju o visokotehnoškom kriminalu koji se odnosi na inkriminaciju djela rasističke i ksenofobične prirode izvršenih preko računarskih sistema. Takođe, preporučuje se preduzimanje preventivnih aktivnosti koje podrazumijevaju organizovanje kampanja o podizanju svijesti o borbi protiv rasizma, mržnje i netolerancije, objavljivanje i distribuciju edukativnog materijala i pružanje obuka o borbi protiv rasizma, mržnje i netrpeljivosti u školama. Skupština poziva i na bližu saradnju zemalja članica sa Evropskom komisijom protiv rasizma i netolerancije Savjeta Evrope (ECRI). Skupština je pozvala nacionalne parlamente da usvoje kodekse ponašanja poslanika, uključujući i garancije protiv govora mržnje i zločina iz mržnje, po bilo kom osnovu. “,

Polazeći od obaveze daljeg snaženja Odbora za ljudska prava i slobode, radi kontinuiteta s aktivnostima ovog radnog tijela u prethodnom periodu, posebnu pažnju u ovoj godini, u saradnji sa Delegacijom Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope, Odbor će posvetiti aktivnostima i nadležnim institucijama koje treba da obezbijede veću efikasnost u oblasti zaštite od diskriminacije, prevencije torture, prava djeteta i zaštite ličnih podataka zbog čega će u Planu aktivnosti za 2014. godinu akcenat biti usmjeren na aktivnosti koje se odnose na:

- implementaciju donešenih zakona, jačanjem kontrolne uloge Odbora (čl.68,73,75 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore);
- prava djeteta, sa posebnim naglaskom na prava djece sa teškoćama u razvoju;
- ostvarivanje prava raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, u skladu sa preporukama Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije Savjeta Evrope (ECRI);
- zaštitu od diskriminacije, praćenjem sprovođenja Zakona o zabrani diskriminacije i učešćem u poboljšanju njegovog teksta donošenjem izmjena i dopuna Zakona;
- prevenciju torture i drugih oblika nečovječnog, surovog ili ponižavajućeg postupanja, u skladu sa preporukama Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT);
- zaštitu ličnih podataka;
- intenziviranje međunarodne saradnje sa subjektima koji se bave pitanjima zaštite ljudskih prava i sloboda, savjetodavnim tijelima Savjeta Evrope i Evropske unije, daljim jačanjem konstruktivne uloge koju Crna Gora ima u regionalnoj saradnji, organizovanjem posjete odgovarajućim radnim tijelima drugih parlamenata u cilju ostvarivanja uloge Parlamenta u procesu uključivanja u evropske i evroatlanske integracije, u skladu sa čl. 208, 209 i 210 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Polazeći od nalaza u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2013. godinu, naročita pažnja će, kroz brojne planirane aktivnosti, biti posvećena **PRAVIMA DJETETA**, koje se odnose na različite oblasti djelovanja u cilju poboljšanja položaja djece i podizanja stepena poštovanja prava djeteta u Crnoj Gori.

Sve navedene aktivnosti biće realizovane u saradnji sa **Delegacijom Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope**, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao i našim međunarodnim prijateljima: Savjetom Evrope (u Nacrtu strategije o djeci utvrđena ključna polja djelovanja od 2012. do 2015. godine), UNICEF-om, Save the children-om i našim nevladiniim organizacijama, prepoznatljivim u ovoj oblasti i to kroz sledeća polja djelovanja, koje je Savjet Evrope, do 2015. godine, utvrdio:

- Porodica;
- Razvijanje servisa socijalnih usluga i socijalne brige o djeci;
- Obrazovanje i participacija djece i
- Zaštita od seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja djece, dječje pornografije i dječje prostitucije,

što prozilazi iz obaveza postavljenih pred Crnom Gorom, datih u Izvještaju o napretku Crne Gore za 2013. godinu.

Kao i prethodne godine, Odbor će intenzivirati saradnju sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zasnovanu na Zakonu o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zakonu o zabrani diskriminacije i Poslovniku Skupštine Crne Gore, jedan broj aktivnosti posvetiće učešću građana i građanskoj inicijativi u lokalnim samoupravama, a kroz institute kontrolne funkcije Skupštine, implementaciji Zakona i Zaključaka Skupštine, u nadležnosti ovog Odbora.

PREGLED PLANIRANIH AKTIVNOSTI

REDNI BR. AKTIVNOSTI	NAZIV ILI OPIS OBLASTI	BROJ I NAZIV PREGOVARAČKOG POGLAVLJA	PRIJEDLOG NADLEŽNOG RADNOG TIJELA	MJERA I ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	PREDLOŽENI TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI MATIČNOG ODBORA
1.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Drugi regionalni sastanak radnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu: "Prava djeteta- Unapređenje položaja djece u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije" (nerealizovana aktivnost iz Plana Odbora za 2013. godinu)		Realizovana 21. i 22. januara 2014. godine u ReSPA-i Danilovgrad
2.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Posjeta Domu starih u Bijelom Polju (nerealizovana aktivnost iz Plana Odbora za 2013. godinu)		Realizovana 25. februara 2014. godine
3.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Posjeta Zatvoru u Bijelom Polju (nerealizovana aktivnost iz Plana Odbora za 2013. godinu)		Realizovana 25. februara 2014. godine
4.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Javna tribina u Ulcinju na temu: „Osnaživanje i podrška manjinskim pravima u funkciji razvoja države i društva” (nerealizovana aktivnost iz Plana Odbora za 2013. godinu)		I kvartal 2014. godine
5.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Okrugli sto Odbora za ljudska prava i slobode sa Savjetom za antidiskriminaciju Vlade Crne Gore na temu: „Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore“	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore- IV kvartal 2013. godine	Mart 2014. godine

REDNI BR. AKTIVNOSTI	NAZIV ILI OPIS OBLASTI	BROJ I NAZIV PREGOVARAČKOG POGLAVLJA	PRIJEDLOG NADLEŽNOG RADNOG TIJELA	MJERA I ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	PREDLOŽENI TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI MATIČNOG ODBORA
6.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore“	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore- IV kvartal 2013. godine	Mart 2014. godine
7.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalni simbola	Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalni simbola I kvartal 2014. godine	Mart 2014. godine
8.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja	Predlog zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja I kvartal 2014. godine	Mart 2014. godine
9.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o elektronskoj upravi	Predlog zakona o elektronskoj upravi I kvartal 2014. godine	Mart 2014. godine
10.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu	Predlog zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu I kvartal 2014. godine	Mart 2014. godine
11.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Sastanak Odbora za ljudska prava i slobode sa NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ (šesti sastanak- kontinuirana saradnja)		II kvartal 2014. godine
12.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Sastanak Odbora za ljudska prava i slobode sa šefom Predstavništva UNICEF- u Crnoj Gori na temu: „Unapređenje dalje saradnje“		II kvartal 2014. godine
13.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Sastanak Odbora za ljudska prava i slobode sa šeficom Misije OEBS-a u Crnoj Gori na temu: „Unapređenje dalje saradnje“		II kvartal 2014. godine

REDNI BR. AKTIVNOSTI	NAZIV ILI OPIS OBLASTI	BROJ I NAZIV PREGOVARAČKOG POGLAVLJA	PRIJEDLOG NADLEŽNOG RADNOG TIJELA	MJERA I ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	PREDLOŽENI TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI MATIČNOG ODBORA
14.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Posjeta pritvorskoj jedinici u Podgorici, tzv. „betonjerci“		II kvartal 2014. godine
15.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Posjeta Zatvoru u Njemačkoj, u saradnji sa Ministarstvom pravde, u okviru Twinning projekta		II kvartal 2014. godine
16.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Posjeta ZIKS-u u Spuzju		II kvartal 2014. godine
17.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Upoznavanje sa drugom monitoring posjetom koizvjestilaca PSSE Crnoj Gori, realizovanom 24. i 25. marta 2014. godine - sprovođenje Preporuka iz Rezolucije 1890 (2012) PSSE		II kvartal 2014. godine
18.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o prevenciji torture- (nerealizovana aktivnost iz Plana Odbora za 2013. godinu) (sjednica Odbora izvan Skupštine- u prostorijama ZIKS-a)		II kvartal 2014. godine
19.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu (Član 162 Poslovnika-kontrolna funkcija Skupštine		II kvartal 2014. godine

REDNI BR. AKTIVNOSTI	NAZIV ILI OPIS OBLASTI	BROJ I NAZIV PREGOVARAČKOG POGLAVLJA	PRIJEDLOG NADLEŽNOG RADNOG TIJELA	MJERA I ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	PREDLOŽENI TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI MATIČNOG ODBORA
20.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2013. godini sa Posebnom informacijom o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne uprave i lokalne samouprave (Član 162 Poslovnika-kontrolna funkcija Skupštine)		II kvartal 2014. godine
21.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka za 2013. godinu (Član 162 Poslovnika-kontrolna funkcija Skupštine)		II kvartal 2014. godine
22.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava za 2012. godinu (član 162 Poslovnika Skupštine) (nerealizovana aktivnost iz Plana za 2013. godinu)		II kvartal 2014. godine
23.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava za 2013. godinu (član 162 Poslovnika Skupštine)		II kvartal 2014. godine
24.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o zaštiti od diskriminacije Čl. 23 stav 2 Zakona o zabrani diskriminacije		II kvartal 2014. godine
25.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Informacija o međunarodno pravnim postupcima protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava za 2013. godinu (član 68 Poslovnika Skupštine)		II kvartal 2014. godine

REDNI BR. AKTIVNOSTI	NAZIV ILI OPIS OBLASTI	BROJ I NAZIV PREGOVARAČKOG POGLAVLJA	PRIJEDLOG NADLEŽNOG RADNOG TIJELA	MJERA I ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	PREDLOŽENI TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI MATIČNOG ODBORA
26.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Javna tribina u Dječijem domu „Mladost“- Bijela (Odbor za ljudska prava i slobode u saradnji sa UNICEF-om) Tema: „Prava djeteta- hraniteljstvo“- Podrška Kampanji „Svako dijete treba porodicu“	Strategija razvoja hraniteljstva	II kvartal 2014. godine
27.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti	Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti II kvartal 2014. godine	II kvartal 2014. godine
28.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Posjeta članova Odbora prvoj grupnoj kući u Bijelom Polju Tema: „Prava djeteta- inkluzija djece sa teškoćama u razvoju“		III kvartal 2014. godine
29.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Informacija o utrošku sredstava opredijeljenih Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom (čl.68 Poslovnika Skupštine)		III kvartal 2014. godine
30.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Izvještaj o radu Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina u 2012. godini i Plan rada Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina za 2013. godinu (čl. 68 Poslovnika Skupštine)		III kvartal 2014. godine
31.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama III kvartal 2014. godine	III kvartal 2014. godine

REDNI BR. AKTIVNOSTI	NAZIV ILI OPIS OBLASTI	BROJ I NAZIV PREGOVARAČKOG POGLAVLJA	PRIJEDLOG NADLEŽNOG RADNOG TIJELA	MJERA I ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	PREDLOŽENI TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI MATIČNOG ODBORA
32.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Kontrolno saslušanje Koordinatora Kordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II na temu: „Implementacija Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik”	Akcioni plan za implementaciju Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik za period 2014-2015.godinaI kvartal	IV kvartal 2014. godine
33.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, IV kvartal 2014.	IV kvartal 2014. godine
34.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Zahtjev Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za dodjelu budžetskih sredstava u budžetu za 2015. odinu (član 53 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore)		IV kvartal 2014. godine
35.	Ljudska prava i zaštita manjina	23. Pravosuđe i temeljna prava 24. Pravda sloboda i bezbjednost	Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2015. godinu (zainteresovao radno tijelo)	Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2015. godinu IV kvartal 2014. godine	IV kvartal 2014. godine

NAPOMENA: Rokovi za realizaciju utvrđenih aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode zavisice od roka u kojem će Vlada i drugi relevantni subjekti pripremiti i dostaviti Odboru planirane akte na razmatranje.

SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković